

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 195. Vtrum Angelus superior illuminet inferiorem de omnibus, quæ scit,
& Angelus inferior illuminare superiorem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

bonum aliquod particulare non continens omne bonum, neque adæquans potentiam mobilem, & inclinationem voluntatis; ergo solum mouet voluntatem ad amorem particularem inadæquatum voluntati, & sicut non potest sua bonitate particulari sufficienter, & adæquatè voluntatem quietare, sic non potest sufficienter, & adæquatè illam mouere, vt obiectum. Rursus Angelus non potest proponere Deum videndum prout est in se, & prout requiritur ad hoc, vt sufficienter moueat voluntatem, illam necessitando ad se totis viribus amandum: ergo Angelus neque potest sufficienter, & adæquatè mouere voluntatem vt ostendens obiectum. Concludit Sanctus Thomas, quod Angelus non sufficienter mouet voluntatem, neque vt obiectum, neque vt ostendens obiectum, sed inclinat eam, inclinatione nimirum simplici, & inefficaci, vt amabile quoddam, & vt manifestans aliqua bona creata ordinata in Dei bonitatem, & per hoc inclinare potest ad amorem creature, vel Dei per modum suadentis.

7. Tertia conclusio est: solus Deus potest mouere voluntatem ex parte potentia, producendo nimirum in voluntate motum, siue actum, quo fertur, & inclinatur in bonum.

Probatur: nam illud solum agens potest alicui dare motum, & inclinationem naturalem, producendo talem motum, & inclinationem, quod potest illi dare naturam, & naturalem virtutem: ex gr. illud solum agens potest in re graui producere motum, & inclinationem, qua se moueat deorsum, quod potest dare illi naturam, & grauitatem, quæ est virtus, qua se mouet deorsum: alia verò agentia possunt quidem graui mouere deorsum, sed non possunt facere, vt graue se moueat deorsum, producendo in eo motum, quo se deorsum moueat: ergo proportionaliter illud solum potest mouere voluntatem, producendo in ea motum, quo volendo voluntariè se moueat, & inclinet ad bonum, quod potest producere naturam volitiuam, & voluntatem, seu virtutem volendi; sed solus Deus potest creare naturam intellectuam, & volitiuam, in iisque producere intellectum, & voluntatem: ergo solus Deus potest ex parte potentia mouere voluntatem, producendo in ea actum volendi, ac proinde Angelus voluntatem alterius mouere non potest ex parte potentia. In hoc sensu communiter dicitur solum Deum posse illabi intellectui, & voluntati creatæ, potentias istas immediatè mouendo, ac producendo in eis actus intelligendi, & volendi, vt dicitur suo loco. Videri etiam potest Sanctus Thomas artic. 4. quæst. 105. immediatè præcedentis, vbi tradit quædam ad hæc spectantia, & Suarius lib. 6. de Angelis cap. 16. num. 26.

8. Ad 1. distingo minorem: purgatio, & perfectio spectant solum ad voluntatem, nego: tum ad voluntatem, tum ad intellectum, concedo: & distingo consequens; ergo An-

gelus potest mouere voluntatem ex parte potentia, nego; ex parte obiecti insufficienter, & per modum suadentis, concedo. Ex doctrina Dionysij assignantur in Angelis tres actus hierarchici, nimirum illuminatio, purgatio, & perfectio, & ex doctrina eiusdem omnes exerceri possunt circa intellectum. Nam vnus Angelus illuminat alterum, manifestando illi veritatem, purgat à tenebris ignorantia, ac nescientia, & perficit, in quantum perducit ad finem intellectus, qui est cognoscere veritatem. Perfectio enim rei consistit in consecutione sui finis. Isti ergo tres actus non distinguuntur secundum rem, sed solum secundum rationem. Nam idem actus, in quantum est manifestatiuus veritatis, dicitur illuminatio, in quantum est expulsiuus nescientia, & ignorantia, dicitur purgatio, in quantum perducit ad finem cognoscendæ veritatis, dicitur perfectio. Confirmat hoc Sanctus Thomas ex Dionysio, qui cap. 6. de celesti hierarchia dicit: *In celesti hierarchia purgatio est in substantijs, & essentijs, tamquam ignotorum illuminatio in perfectiorem scientiam inducens.* Addit Sanctus Thomas etiam voluntatem posse purgari à sordibus culpæ, ac perfici, hoc est perducere ad finem inhærendi summo bono per amorem perfectum. Sicut autem solus Deus voluntatem perfectè potest mouere, & immutare, sic potest illam perfectè purgare à sordibus culpæ per iustificationem, & perducere ad finem beatitudinis, qua perfectè inhæreat Deo. Non tamen est negandum, quod Angelus suadendo possit cooperari purgationi, & perfectioni voluntatis.

9. Ad 2. Seraphim dicuntur incipientes, & calefacientes, quia cum maximè ardeant calore spiritali charitatis, possunt alios suadendo mouere ad Deum amandum, & sic incendere, & calefacere calore charitatis.

10. Ad 3. Aristoteles docet, quod appetitus superior in eodem supposito mouet inferiorem; & quia in eodem homine est appetitus superior intellectiuius, & appetitus inferior sensitiuius, in eodem homine voluntas, quæ est appetitus intellectiuius superior, potest mouere appetitum sensitiuum inferiorem. Ad do, quod Angelus potest in homine speciali modo mouere, & immutare imaginationem, & appetitum sensitiuum, qui est materialis, & recipitur in organo corporeo, vt cum Sancto Thoma quæst. 111. explicabimus quæst. 205.

QVAESTIO CXCV.

Vtrum Angelus superior illuminet inferiorem de omnibus, quæ scit, & Angelus inferior illuminare possit superiorem?

S. Tho. quæst. 106. art. 3. & 4.

1. **V**idetur Angelus inferior posse illuminare superiorem; primò quia in hierarchia

hierarchy ecclesiastica superior potest illuminari, ac doceri ab inferiore, iuxta illud 1. ad Corinth. 14. *Potestis omnes per singulos prophetare, ut omnes discant*: ac de facto, ut refertur ad Galat. 2. Petrus superior illuminatus est à Paulo inferiore: sed hierarchia ecclesiastica representat coelestem, à qua derivata est, sicut filia à matre, ideoque ad Galat. 4. superna Ierusalem dicitur mater nostra: ergo etiam in coelesti hierarchia Angelus superior potest illuminari ab inferiori.

2. Secundò si dicatur, quod Deus connaturaliter debet Angelos inferiores illuminare per superiores, non è conuerso, contra est, quia Deus aliquando in substantijs corporeis dispensat ab ordine naturali: ergo etiam in Angelis, dispensando in ordine naturali, superiores illuminat per inferiores.

3. Tertio Angelus superior illuminat inferiorem, se ad illum conuertendo, eique loquendo: sed Angelus superior potest prohibito se conuertere ad aliquem Angelum inferiorem, illumque alloquendo illuminare, prætermittis medijs, ac tunc Angelus ille inferior poterit illuminare superiorem: ergo.

4. Quartò videtur Angelus superior non illuminare inferiorem de omnibus, quæ scit. Sequeretur enim, quod superiores non haberent scientiam perfectiorem, quam inferiores, & manifestatis omnibus, quæ sciunt, non possent illis aliquid ulterius manifestare, ac sic cessarent ab illis illuminandis, nec possent amplius inferiores aliquid à superioribus discere.

5. Respondeo, quod ut docet Vasquez 1. par. disput. 217. cap. 1. inter auctores, qui contra Durandum censent non omnes Angelos immediatè illuminari à solo Deo, nulla est opinionum varietas, sed omnes unanimiter affirmant inferiores illuminari à superioribus, non autem è conuerso. Ita censent Sanctus Thomas hoc artic. 2. quæst. 106. quem sequuntur Caietanus, ac Thomistæ, Aegydus in 2. distinct. 9. quæst. 7. artic. 4. Maior eadem distinct. quæst. 2. Henricus quæst. 1. art. 2. & alij.

6. Quæritur primò, utrum ipsa natura Angelorum hoc postulet, an solum statutum sit lege arbitraria Dei?

Respondeo, quod ipsa natura Angelorum exigit, ut inferiores illuminentur à superioribus, non è conuerso. Probatur: nam ex dictis quæst. 67. num. 10. illuminatio propria est locutio, qua vnus Angelus manifestat alteri veritatem, confortando lumen naturale illius ad talem veritatem congruè percipiendam: sed solus Angelus superior, cum habeat maius lumen tum naturale, tum supernaturale, (siquidem ut cum Sancto Thoma quæst. 62. artic. 6. diximus quæst. 176. Angelo supernaturalia data sunt iuxta proportionem naturalium) potest connaturaliter confortare intellectum inferioris: ergo connaturaliter soli Angeli superiores possunt illuminare inferiores, non autem è conuerso.

7. Quæritur secundò, utrum Deus dispenset vnquam in hac lege, & in hoc ordine, ita, ut Angelum superiorem illuminet per inferiorem?

Respondet negatiuè Sanctus Thomas. Probat: nam eatenus Deus aliquando dispensat in naturali ordine corporum, quatenus hæc dispensatio miraculosa conducit ad hoc, ut homines perfectius ordinentur ad Deum, per miracula melius Deum cognoscendo, ut dominum naturæ, & ut auctorem supernaturalium; sed dispensatio in ordine naturali Angelorum beatorum, ac Deum videntium, quorum operationes hierarchicæ non sunt manifestæ hominibus in via manentibus, non conferret ad hunc finem perfectius ordinandi homines ad Deum cognoscendum: ergo Deus nunquam dispensat in hoc connaturali hierarchico ordine operationum Angelicarum.

8. Quæritur tertio, utrum Angeli superiores illuminent inferiores de omnibus, de quibus ipsi illuminantur?

Respondet affirmatiuè Sanctus Thomas artic. 4. huius quæstiones 106. Probat: nam de ratione boni est, ut sit communicatiuum sui, ideoque etiam corpora communicant alijs suam similitudinem, & perfectionem, in quantum possunt, ac præsertim corpora lucida communicant, ac diffundunt vndique suum lumen: ergo agentia quo sunt perfectiora, & meliora, ac magis participant diuinam bonitatem, eo magis nituntur suas perfectiones alijs communicare, ideoque Sanctus Petrus 1. sua Epistola, cap. 4. illos, qui diuinam bonitatem per gratiam participant, monet dicens: *Vnusquisque sicut accepit gratiam, in altitutum illam administrantes, sicut boni dispensatores multiformis gratie Dei*: sed Angeli beatiplenissime participant diuinam bonitatem: ergo à fortiori totam scientiam, quam à Deo per illuminationem accipiunt, Angelis inferioribus communicant. Quia verò Angeli inferiores, utpotè minori lumine intellectualem præditi, non ita perfectè intelligunt obiecta illis manifestata, sicut Angeli superiores, ideo Angeli superiores semper remanent in altiori ordine scientiæ, ac cognitione altiori, & vniuersaliori res intelligunt, proportionaliter, ac in humanis regulariter easdem res melius scit magister, quam discipulus.

9. Confirmatur conclusio ex Gregorio, ac Dionysio. Gregorius enim homil. de centum ouibus, quæ est 34. in Euangel. dicit. *In illa celesti patria, licet quedam data sint excellenter, nihil tamen possideretur singulariter*: & Dionys. cap. 4. coelestis hierarchiæ dicit. *Vnaquæque coelestis essentia intelligentiam sibi à superiori datam inferiori communicat*.

10. Infertur, quo pacto intelligendus sit Magister, dum in 2. distinct. 2. dicit: *Superiores Angeli cognouerunt à seculis mysterium Incarnationis: inferioribus verò ignotum fuit, usquequo completum est: quod videtur per hoc, quod quibusdam Angelis quærentibus, quis est iste Rex gloriæ, quasi*

quasi ignorantibus alij respondent quasi scientes : Dominus virtutum ipse est Rex glorie, ut Dionysius exponit cap. 7. de celesti hierarchia. Dicendum cum Sancto Thoma iuxta doctrinam traditam, quod inferiores Angeli dicuntur à seculis ignorasse mysterium Incarnationis, quia non ita plenè, & perfectè ipsum sciebant, sicut Angeli superiores, ideoque de illo interrogabant, & docebantur à superioribus. Angeli superiores, paulatim Deo illos illuminante, profecerunt in cognitione huius mysterii, ac de eo illuminarunt inferiores, donec Incarnatione executioni mandata, omnes Angeli melius de eo sunt proportionaliter instructi.

11. Ad 1. concedo maiorem, & distingo minorem : hierarchia ecclesiastica perfectè representat, & imitatur cœlestem, nego imperfectè, concedo : & nego consequentiam. In cœlesti hierarchia Angeli superiores sunt, qui propinquiore Deo sunt in perfectionibus naturæ, & gratiæ, ideoque præstant inferioribus, non solum gradu, sed etiam scientiâ, ac lumine intellectu, ac possunt illuminare, ac docere inferiores, non possunt ab inferioribus doceri, & illuminari. At in ecclesiastica hierarchia sæpè qui superior est gradu dignitatis, inferior est ingenio, scientiâ, aliisque dotibus naturæ, & gratiæ, & qui est superior in vno genere scientiæ, & cognitionis, est inferior in alio genere, ideoque superiores, & inferiores possunt se inuicem illuminare, ac docere.

12. Ad 2. iam num. 7. allata est ratio, quare Deus, licet aliquando dispenfet in ordine naturali causarum corporearum, nunquam dispenfet in ordine naturali hierarchico Angelorum, qui ordo exigit, ut inferiores illuminentur à superioribus, non è conuerso.

13. Ad 3. Licet Angeli beati se voluntariè conuertant ad alios illuminandos, & docendos, tamen quia immobiliter adherent primæ regulæ, hoc est legi diuinæ, se conuertunt iuxta ordinem præscriptum à lege diuinâ; sed lex diuina statuit, ut sicut corpora lucida illuminant alia corpora ordine propinquitatis, ita ut prius illuminent propinquiora, ac medijs illis, remiora, sic Angeli in sua spiritali, & intellectuâli illuminatione seruent ordinem proportionalem: ergo &c.

14. Ad 4. Nego ex eo, quod Angeli superiores illuminant inferiores de omnibus, quæ sciunt, sequi, quod non eadem superiores sciant scientiâ perfectiori, & vniuersaliori, quam inferiores, ut explicatum est num. 8. Nego rursus sequi, quod superiores, manifestatis omnibus, quæ sciunt, non possent amplius aliquid inferioribus manifestare. Nam quia Angelis superioribus vsque ad diem iudicii semper aliqua diuinitus reuelantur de his, quæ pertinent ad gubernationem mundi, ac præsertim ad salutem electorum, semper illi possunt aliqua de nouo manifestare inferioribus. Post diem iudicii sicut cessabit motus, & mutatio in corporibus, fortasse cessabit etiam

in spiritibus, atque omnes per totam æternitatem in eadem cognitione immutabiliter perseuerabunt.

QVAESTIO CXCVI.

Vtrum, & quo pacto Angeli sibi mutuo loquantur?

S. Thomas quest. 107. artic. 1.

1. **V**identur Angeli præsertim beati non sibi mutuo loqui. Locutio enim ordinatur ad manifestandum alteri quod latet in loquentis mentes; sed nihil ita est in mente vnius beati, quod lateat alterum, & ab eo non videatur; siquidem ut dicit Gregorius lib. 8. moral. cap. 3. In statu resurrectionis vniuscuiusque mentem ab alterius oculis membrorum corpulentia non abscondit: ergo.

2. Secundò, omnis locutio ad alterum fit, excitando illum ad attentionem aliquo signo sensibili, puta voce, vel nutu; sed hæc signa sensibilia formantur aliquo membro corporeo, eo pacto, quo vox formatur lingua, nutus formatur digito: ergo.

3. Respondeo: certum est angelos mutuo loqui. Probatur primò ex Scriptura. Nam Zacch. 2. dicitur: Angelus, qui loquebatur mecum, egrediebatur, & alius Angelus egrediebatur in conspectum eius, & dixit ad eum. Apoc. 7. Angelus vnus clamauit ad quatuor alios, dicens. Nolite nocere terræ, & mari. Daniel, & Michæas in suis prophetiis narrant se vidisse Angelos inter se loquentes. Iudas in sua Epistola dicit Michaelem cum Lucifero disputasse. Paulus 1. ad Corinthios 13. dicit: Si linguis hominum loquar, & Angelorum: ergo supponit Angelos inuicem loqui.

4. Probatur secundò ex Patribus. Basiliius Homil. in initium Euangelij Ioannis dicit: Nam & Apostolus innuit, quod Angeli propriam linguam habeant, cum ait: si linguis hominum loquar, & Angelorum. Chrysost. Homil. 32. in Epist. 1. ad Corinthios, explicans illa verba: Si linguis hominum loquar, & Angelorum, dicit: linguam autem Angelorum dicit, non quia spiritibus corpus affingat, sed si ea loquar, quæ videntur inter se ipsi. Eodem pacto explicant verba illa Theodoretus, Oecumenius, & Anselmus, vel potius Hervæus in commentario. Damasc. lib. 2. de fide cap. 3. loquens de Angelis dicit: Non lingua, nec auribus opus habentes, sed citra sermonis adminiculum cogitationes suas, atque consilia inter se communicantes. Dionysius lib. de cœlesti hierarchia docens Angelos inferiores à superioribus illuminari, & discere, supponit illos mutuo loqui. Isid. lib. 1. sentent. cap. 10. docet Angelos etiam malos inuicem loqui, & bonos loqui cum malis, & aliqua illis reuelare: quod etiam supponit Augustinus lib. de Diuinitat. Dæmonum, cap. 5. & 6.

5. Pro-